

Direttivi rigward miżuri ta' prevenzjoni ta' tixrid tal-imxija tal-Covid-19 waqt funerali

1. INTRODUZZJONI

- 1.1** B'konsultazzjoni mal-awtoritajiet tas-saħħa, l-Isqfijiet ħarġu dawn id-direttivi rigward ċelebrazzjonijiet liturġiċi fil-preżenza tal-poplu waqt funerali, filwaqt li tibqa' tittieħed kull prekawzjoni possibli biex titrażżan l-imxija tal-pandemija Covid-19. L-ispirtu ta' dawn id-direttivi hu li jkun hemm mod li ma jipperikolax is-saħħa tal-individwu u dik pubblika, għal dawk li ma jistgħux jgħixu, f'dawn iċ-ċirkustanzi, il-ħajja spiritwali tagħhom mingħajr ma jipparteċipaw fiżikament fil-liturġija.

2. DEFINIZZJONIJIET

- 2.1** Distanza ta' sigurtà: id-distanza li għandha tinżamm bejn persuna u oħra kif stabbilit mill-awtoritajiet tas-saħħa. Din id-distanza hija ta' żewġ metri. Din ma tgħoddx għall-persuni li jgħixu fl-istess dar.

3. APPLIKABILITÀ

- 3.1** Dawn il-miżuri jidhlu fis-seħħ mill-Ġimgħa 22 ta' Mejju 2020 u jibqgħu fis-seħħ sakemm ikun hemm direttivi oħra mill-Awtoritajiet Ekkleżjastiċi.
- 3.2** Sakemm joħorġu direttivi oħra, Quddiesa miftuħa għall-pubbliku tista' isir biss f'każ ta' funeral.
- 3.2.1** Funerali jistgħu jsiru kemm-il darba jiġu mħarsa dawn id-direttivi kif ukoll dawk tal-Awtorità tas-Saħħa. F'każ ta' mewt b'kawża ta' mard infettiv, il-funeral m'għandux isir *praesente cadavere*.
- 3.3** Ksur ta' dawn il-miżuri jipperikolaw is-saħħa pubblika, u jistgħu jwasslu għall-miżuri ta' infurzar min-naħa tal-Awtoritajiet Ekkleżjastiċi.

4. II-POST TAĊ-ĊELEBRAZZJONI U L-IMMANIĠJAR TIEGĦU

- 4.1** Preferibbilment, il-quddiesa għanda ssir fil-beraħ. Tista' ssir ukoll fi knejjes akbar minn 500m². F'kas li ssir ġo knisja, huma ammessi biss 20 parteċipant.

Il-knejjes li fihom hu permess li jsiru funerali jidhru f'Appendiċi 1. Dan l-ispazju għandu jikkonsisti fil-post prinċipali fejn se ssir iċ-ċelebrazzjoni u ma jinkludix kmamar separati, inkluż crying rooms, sagristji, kurriduri, eċċ.

- 4.2** L-aċċess għal postijiet fejn isiru ċelebrazzjonijiet liturġiċi għandu jsir b'mod li jiġi evitat l-iffullar tan-nies kemm fil-post tal-qima, u jiġi rrispettat *social distancing* ta' 2 metri f'kull mument.
- 4.3** Fil-post fejn berañ fejn issir iċ-ċelebrazzjoni, m'għandhomx jiddaħħlu aktar minn persuna waħda għal kull 5 metri kwadri tal-post fejn joqgħod l-poplu. Il-postijiet fejn joqgħod il-poplu għandu jkun immarkata biex jiggwida lin-nies fejn jistgħu joqgħodu. Jekk il-Quddiesa issir f'ċimiterju għandhom jiġu rrispettati l-oqbra f'kull ħin.
- 4.4** Fejn hu possibbli, fil-post fejn issir iċ-ċelebrazzjoni għandu jkun hemm post għad-dħul biss u post separat għal ħruġ biss. Ma' kull intrata għandu jkun hemm usher/s skont il-bżonn.
- 4.5** Fid-dħul tal-postijiet fejn isiru l-funerali, għandu jkun hemm persuna/i li tieġu t-temperatura tan-nies qabel jidhru. Din il-persuna għandha tassigura li ma jinqabix in-numru massimu ta' nies permessibli fil-post. Għandha tindika wkoll lill-persuna fejn trid tmur. Il-persuna inkarigata minn dan, trid tkun liebsa maskra jew face visor u ingwanti l-ħin kollu. Għandu jkun hemm indikazzjoni ċara ta' fejn il-persuna trid toqgħod biex tittiħdilha t-temperatura. It-temperatura għandha tittieħed permezz ta' termometri li ma jeħtiġux kuntatt mal-persuna. L-ebda persuna b'sintomi respiratorji jew ta' influwenza jew li suppost jinsabu taħt kwarantina mandatorja jew suġġerita skont id-direttivi tal-Awtoritajiet tas-Saħħa ma tista' tieġu titħalla tidħol għaċ-ċelebrazzjoni.
- 4.6** Persuni b'sintomi respiratorji jew ta' influwenza jew li suppost jinsabu taħt kwarantina mandatorja jew suġġerita skont id-direttivi tal-Awtorità tas-Saħħa u min wara li titkejjel it-temperatura jinstab li għandu temperatura ta' 37.2 C jew ogħla, ma jithallix jidħol. Dan għandu jsir b'mod diskret biex kemm jista' jkun, l-individwu ma jiġix espost. Dan minħabba konsegwenzi ta' ġudizzji li n-nies jistgħu jieħdu fuqu. Min qed jieġu t-temperatura għandu jzomm din l-informazzjoni sensitiva kunfidenzjali sakemm ma jkunx hemm obbligi legali li jeżentaw minn din il-kunfidenzjalità.
- 4.7** Għandu jkun hemm tabella li tagħti informazzjoni rigward miżuri essenzjali li għandhom jinżammu u min mhux ser jithalla jidħol. Dan l-avviż għandu jkun skont dak provdut mill-Arċidjoċesi.
- 4.8** Dawk kollha li ser jagħtu servizz m'għandhomx ikunu persuni vulnerabbli, inkluż persuni 'l fuq minn 65 sena. Qabel jidhru, għandha titkejjel it-temperatura, għandu jiġi assigurat li dawn il-ħaddiema / voluntiera m'għandhomx sintomi

respiratorji jew ta' influwenza jew li suppost jinsabu taħt kwarantina mandatorja jew suggerita skont id-direttivi tal-Awtoritajiet tas-Saħħa. Min jinstab li għandu temperatura ta' 37.2 C jew ogħla, ma jistax jagħti servizz sakemm ikun ġie ċertifikat medikament tajjeb għall-ministeru. Din l-informazzjoni sensittiva għandha tibqa' kunfidenzjali sakemm ma jkunx hemm obbligi legali li jeżentaw minn din il-kunfidenzjalità.

- 4.9** Sakemm mhux speċifikat mod ieħor, kull minn jagħti servizz, għandu jilbes maskra jew face visor il-ħin kollu.
- 4.10** Għandu jsir dak kollu possibbli biex ikun hemm ventilazzjoni naturali tajba.
- 4.11** Bejn persuna u oħra għandu jkun hemm minimu ta' 2.5 metri, b'eċċezzjoni għall-persuni li jgħixu fl-istess dar.
- 4.12** Jistgħu jpoġġu fejn xulxin, sa 6 persuni li jgħixu fl-istess dar (cluster seats). Jekk ikun hemm inqas minn 6 persuni f'bank/set ta' siġġijiet immarkati bħala cluster seats, dawn ma jistgħux jimtew b'persuni li ma jgħixux fl-istess dar.
- 4.13** F'kull post fejn jingemgħu n-nies, għandu jkun hemm marki biex jindikaw l-ispazju li jrid jinżamm bejn persuna u oħra. Fejn meħtieġ jistgħu jintużaw sistemi ta' kontroll permezz ta' marki mal-art.
- 4.14** Kotba, Karti Fuljetti, eċċ għandhom jitneħnew minn kull fejn hemm aċċess għall-pubbliku għandu jkun hemm biss tabelli indikatorji. Informazzjoni għandha tingħata b'mezzi alternattivi.
- 4.15** Fejn hu possibbli, l-użu tat-toilets għandu jibqa' aċċessibbli. Madankollu, dawn għandhom jiġu diżinfettati regolarment. Għandu jiġi provdut sapun likwidu adegwat biex jiġġieled din il-pandemija u m'għandhomx jintużaw xugamani iżda karti biex jixxottaw l-idejn.
- 4.16** Għandu jkun hemm 'non-touch' dustbins, fit-toilets u madwar il-post. Il-persuni għandhom jiġu mfakkra jarmu maskri, ingwanti u karti fil-bins rispettivi. Min jieħu ħsieb it-tindif għandu jkollu tagħrif u taħrif dwar l-immaniġjar ta' dan l-iskart.

5. DIRETTIVI GĦAL MIN JATTENDI ĊELEBRAZZJONI LITURĠIKA

- 5.1** Id-djoċesi u l-knejjes lokali għandhom jużaw il-mezzi soċjali u kull mezz ieħor disponibbli biex jinformaw lin-nies dwar dawn id-direttivi u l-proċeduri.
- 5.2** Kull min jidhol għandu jirrispetta d-direttivi dwar d-distanza ta' sigurtà u iġjene. Għandu wkoll jagħmel użu mis-sanitizer ipprovdut u dawk 'l fuq minn 3 snin, għandhom jilbsu maskra jew face visor matul il-ħin kollu, sakemm dawn ma jkunux persuni bi bżonnijiet speċjali li ma jittollerawx maskra jew visor. F'dan

il-każ, l-akkumpanjatur/i jridu jkunu persuni mill-istess dar u jistgħu joqgħodu maġenb il-persuna. Is-Saċerdot waqt iċ-ċelebrazzjoni jista' ma jkunx liebes maskra jew visor.

- 5.3** Biex id-dhul tan-nies ikun sar kollu qabel il-bidu taċ-ċelebrazzjoni, in-nies huma m'hegħga jaslu fil-post kmieni u għandha tinżamm id-distanza minn persuni oħra f'kull ħin.
- 5.4** In-nies għandhom joqogħdu fil-post assenjat lilhom u fl-ebda parti tal-post m'għandu jkun hemm nies bla bżonn.
- 5.5** Għandu jkun hemm servizz ta' ushers għal kull Quddiesa skont il-ħtieġa. L-ushers għandhom ikunu identifikabbli, eż. permezz ta' tags. Dawn għandhom jilbsu maskra jew face visor u ingwanti l-ħin kollu. (Dawn ikunu pprovduti mill-knisja). L-ushers għandhom jevita kull kuntatt fiżiku mal-membri tal-kongregazzjoni.
- 5.6** Ix-xogħol tal-ushers ikun: jieħdu t-temperatura ta' kull min jidhul, jiggwidaw lin-nies fid-dhul u fil-ħruġ, jaraw li ma jidhlux nies minn postijiet tal-ħruġ, jaraw li ma jinqabiżx il-limitu ta' nies li jistgħu jkunu fil-post fl-istess ħin, u jindikaw lin-nies il-post tagħhom.

6. IĊ-ĊELEBRAZZJONI TAL-QUDDIESA WAQT FUNERAL

- 6.1** Qabel tibda l-preparazzjoni għall-Quddiesa, il-persuna li tkun qed tipprepara għandha taħsel idejha bis-sapun jew tapplika sanitizer u tkun liebsa maskra jew visor matul il-ħin kollu. Il-preparamenti għandhom isiru f'daqqa u l-persuna m'għandhiex tagħmel affarijiet oħra waqt li tkun qed tipprepara. Għandha tingħata attenzjoni li ma jitmissex oġġetti bla bżonn. L-ostji għandhom jitqegħdu fil-pissidi mingħajr ma jintmissu.
- 6.2** Il-Quddiesa għandha ssir bid-devozzjoni mitluba iżda m'għandhiex tieħu iktar ħin milli meħtieġ.
- 6.3** Għandu jkun hemm biss adulti (minn 16-il sena 'l fuq) jgħinu fuq l-artal.
- 6.4** Fl-ebda ħin m'għandu jkun hemm kuntatt fiżiku ma' persuni oħra, lanqas fl-għoti tal-paċi.
- 6.5** Għandu jkun hemm biss mużika strumentali adattata mingħajr kant. Il-mużika li tintgħażel m'għandhiex tħeggeġ in-nies għall-kant.
- 6.6** Fejn hu possibli, kull lettur għandu jkollu sors tal-qari għalih (eż. print out / Kelma tal-Ħajja,) biex ma jintużax l-istess ktieb. Kemm hu possibli m'għandux jintuża l-istess mikrofonu. Jekk jintuża l-istess mikrofonu, jitneħħa l-foam ta' mal-mikrofonu u jithalla bil-metall mikxuf. Jista' jintuża wkoll ambone ieħor biex

il-lettur u s-saċerdot ma jagħmlux użu mill-istess wieħed. Il-lettur għandu japplika sanitizer qabel jitle' u wara li jinżel mill-ambone/artal.

- 6.7** Waqt iċ-ċelebrazzjoni ma jsir ebda ġbir. Donazzjonijiet jistgħu jithallew fi qfief miftuħa f'postijiet allokat i speċifikament għal dan l-għan, fid-dhul/hruġ jew f'postijiet oħra kif meħtieġ. Huwa rakkomandat li l-flus miġbura jinżammu apparti għal 48 siegħa qabel jingħaddu.
- 6.8** M'għandhomx jittellgħu offerti waqt il-Quddiesa imma jkunu preżenti fuq l-artal minn qabel.
- 6.9** Hlief dik tas-saċerdot, l-ostji għandhom ikunu mgħottija l-hin kollu inkluż waqt il-konsagrazzjoni. Mhux bilfors jiġu kkonsagrati ostji għall-pubbliku f'kull Quddiesa.
- 6.10** Qabel jibda t-tqarbin, minn fuq l-artal, iċ-ċelebrant għandu juri l-Ewkaristija lill-poplu filwaqt li jgħidilhom "Il-Ġisem ta' Kristu". Il-poplu f'daqqa jirrispondi "Ammen". Min qed iqarben m'għandux jgħid "Il-Ġisem ta' Kristu" waqt li qed jagħti l-Ewkaristija lill-poplu.
- 6.11** Qabel it-tqarbin, min se jqarben irid jkun liebes maskra jew visor u wara jaħsel idejh bis-sanitizer skond il-linji gwida mogħtija mill-awtoritajiet tas-saħħa. Għandhom ukoll jiġu avżati il-proċeduri li se jkunu qed jintużaw għat-tqarbin.
- 6.12** In-nies m'għandhomx joħorġu minn posthom għat-tqarbin imma min ser iqarben għandu jmur iqarben lin-nies f'posthom. Dawk li jixtiequ jittqarbnu għandhom juru x-xewqa tagħhom waqt it-tqarbin. Meta jasal il-hin tagħhom biex jittqarbnu għandhom joħorġu idejhom il-bogħod minnhom. Għandu jkun avżat li l-persuni jistgħu jagħzlu li iġibu magħhom u japplikaw sanitizer fuq idejhom qabel ma jittqarbnu.
- 6.13** It-tqarbin għandu jsir biss fl-idejn u għandu jiġi evitat kuntatt ma' min qed jittqarben. F'każ li jsir kuntatt mal-persuna l-oħra, min qed iqarben għandu jerġa' japplika s-sanitizer (li jista' jinżamm minn assistent).
- 6.14** Wara iċ-ċelebrazzjoni, is-saċerdot m'għandux joqgħod isellem lin-nies jew jiġbor nies madwaru.
- 6.15** Il-hruġ tal-fidili jsir fl-ordni halli jiġu evitati li jingemgħu gruppi ta' nies jippruvaw joħorġu. Mhux irrikmandat li persuna tieqaf tkellem oħra għal tul ta' hin. Fl-ebda hin ma għadu jkun hemm kuntatt fiżiku ma persuni oħra.
- 6.16** Fejn hu possibli, għandu jiġi evitat li jsiru konċelebrazzjonijiet. F'każ ta' konċelebrazzjoni, il-konċelebranti m'għandhomx jużaw l-istess mikrofonu taċ-ċelebrant. Il-konċelebranti għandhom jittqarbnu *per intinctionem* qabel ma iċ-ċelebrant jew xi ministru ieħor jixrob mill-kalċi. Jistgħu wkoll jintużaw aktar

minn kalċi wieħed. L-ostji tal-konċelebranti għandhom ikunu f'ċiborju apparti u mgħotti l-ħin kollu.

7. TINDIF

- 7.1** Fi tmiem ta' kull ċelebrazzjoni, għandhom jiġu diżinfettati l-oġġetti u paramenti sagri (impulluzzi, kalċi, pjaneti, eċċ), is-sedja, u l-mikrofoni li jintużaw miċ-ċelebrant kemm-il darba jkunu ser jintużaw minn ċelebrant differenti. Il-purifikaturi u l-lavabo jridu jinbidlu wara kull Quddies. Hlief f'kazijiet ta' eċċezzjoni, is-saċerdot għandu juża l-paramenti sagri u l-kalċi tiegħu.
- 7.2** Wara kull ċelebrazzjoni, għandhom jiġu diżinfettati il-bankijiet u s-siġġijiet u l-mikrofoni li jintużaw minn persuni differenti.

APPENDIĊI

Knejjes f'Malta li fihom tista' ssir il-Quddiesa tal-funeral:

Il-Katidral tal-Imdina
Il-Bażilika tal-Isla
Il-Bażilika tal-Madonna tal-Karmnu, il-Belt Valletta
Il-Bażilika tal-Mosta
I-Bażilika ta' Santa Elena, Birkirkara
Il-Knisja Arċipretali tal-Furjana
Il-Knisja Arċipretali tal-Gudja
Il-Knisja Arċipretali ta' San Gejtanu, il-Ħamrun
Il-Knisja Arċipretali tal-Mellieħa
Il-Knisja Arċipretali tal-Msida
Il-Knisja Arċipretali tan-Naxxar
Il-Knisja Arċipretali ta' San Sebastjan, Ħal Qormi
Il-Knisja Arċipretali tas-Sigġiewi
Il-Knisja Arċipretali ta' Ħaż-Żabbar
Il-Knisja Arċipretali ta' Ħaż-Żebbuġ
Il-Knisja Arċipretali taż-Żejtun
Il-Knisja Arċipretali taż-Żurrieq
Il-Knisja Parrokkjali ta' Ħal Għaxaq
Il-Knisja Parrokkjali tal-Gżira
Il-Knisja Parrokkjali ta' San Ġiljan
Il-Knisja Parrokkjali ta' Santa Luċija
Il-Knisja Parrokkjali ta' Santa Venera
Il-Knisja Parrokkjali ta' Santu Wistin, il-Belt Valletta
Il-Knisja Parrokkjali tal-Balluta
Il-Knisja Parrokkjali ta' Santa Marija, Birkirkara
Il-Knisja Parrokkjali ta' Birżebbuġa
Il-Knisja Parrokkjali tal-Fgura
Il-Knisja Parrokkjali ta' Ħal Għargħur
Il-Knisja Parrokkjali tal-Kalkara
Il-Knisja Parrokkjali ta' Ħal Luqa
Il-Knisja Parrokkjali tat-Trinità Qaddisa, il-Marsa
Il-Knisja Parrokkjali tal-Imġarr
Il-Knisja Parrokkjali ta' Kristu Re, Raħal Ġdid
Il-Knisja Parrokkjali tal-Qawra
Il-Knisja ta' Marija Omm il-Parir it-Tajjeb, Paceville
Is-Santwarju tal-Ħniena Divina, in-Naxxar

Knejjes f'Għawdex li fihom tista' ssir il-Quddiesa tal-funeral:

Il-Katidral ta' Għawdex
Is-Santwarju tal-Madonna Ta' Pinu
Il-Knisja Parrokkjali tal-Fontana
Il-Knisja Parrokkjali ta' Għajnsielem
Il-Knisja Parrokkjali tal-Għasri
Il-Knisja Parrokkjali tan-Nadur
Il-Knisja Parrokkjali tal-Qala
Il-Knisja Parrokkjali ta' San Ġorġ (Rabat)
Il-Knisja Parrokkjali tax-Xagħra
Il-Knisja Parrokkjali tax-Xewkija
Il-Knisja Parrokkjali taż-Żebbuġ